

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 20.12.2010
COM(2010) 774 окончателен
Приложение А/Глава 02

ПРИЛОЖЕНИЕ А към

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**относно Европейската система от национални и регионални сметки в
Европейския съюз**

ПРИЛОЖЕНИЕ А

ГЛАВА 2: ЕДИНИЦИ И ГРУПИРОВКИ ОТ ЕДИНИЦИ

- 2.01 Икономиката на една държава е система, в която институциите и хората си взаимодействат чрез обмен и трансфер на стоки, услуги и платежни средства (напр. пари) за производството и потреблението на стоки и услуги.

В икономиката взаимодействащите единици са стопански субекти, които могат да притежават активи, да натрупват пасиви и да извършват икономически дейности и операции с други субекти. Те се наричат институционални единици.

Определянето на единиците, които се използват в националните сметки, служи за различни цели. Първо, единиците са основните градивни елементи при определянето на икономиките в географски смисъл, например нации, региони и групи от нации, като парични или политически съюзи. Второ, те са основните градивни елементи за групирането на единиците в институционални сектори. Трето, те са от главно значение за определяне на това, кои потоци и наличности се отчитат. Операциите между различни части на една и съща институционална единица по принцип не се отчитат в националните сметки.

- 2.02 Използваните в националните сметки единици и групировки от единици следва да се определят според вида на икономическия анализ, за който са предназначени, а не според видовете единици, които обикновено се използват при статистическите изследвания. Тези единици (например предприятия, холдингови дружества, единици по видове дейност, местни единици, държавното управление, организации с нестопанска цел, домакинства и т.н.) може не винаги да са достатъчни за целите на националните сметки, тъй като те се основават на критерии от правен, административен или счетоводен характер.

Статистиките следва да вземат предвид определенията на единиците за анализ, посочени в ESA, за да се гарантира, че в проучванията, с които се събират данни, постепенно ще бъде включена цялата информация, необходима за съставяне на данните, основани на единиците за анализ на ESA.

- 2.03 Характерно за системата е използването на видове единици, съответстващи на три начина за подразделяне на икономиката:

- (1) за анализиране на потоците и позициите, от главно значение е да се подберат единици, които позволяват изследване на поведенческите отношения между стопанските субекти;
- (2) за да се анализира процесът на производство, от главно значение е да се подберат единици, които да извеждат връзките от технико-икономически характер или които да отразяват местните дейности;
- (3) за регионалните анализи са необходими единици, които да отразяват местните видове дейност.

Институционалните единици се определят така, че да отговарят на първата от тези цели. Поведенческите отношения, описани в параграф 1, изискват единици, отразяващи цялата им институционална икономическа дейност.

Производствените процеси, технико-икономическите връзки и регионалните анализи от параграфи 2 и 3 изискват единици като местните единици по видове дейност. Тези единици са описани по-нататък в настоящата глава.

Преди да се дадат определения на единиците, които се използват в ESA, е необходимо да се определят пределите на националната икономика.

ДЕФИНИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.04 Единиците, които съставляват икономиката на една държава и чиито потоци и наличности се отчитат в ESA, са резидентни единици. Резидентността на всяка институционална единица е икономическата територия, на която се намира центърът на основен икономически интерес на единицата. Тези единици се наричат резидентни единици, независимо от тяхната националност, правна форма и независимо дали се намират на икономическата територия в момента на извършване на дадена операция.

2.05 Икономическата територия се състои от:

- а) областта (географска територия), намираща се под действащия административен и икономически контрол на дадено държавно управление;
- б) всички свободни зони, включително митнически складове и фабриките под митнически контрол;
- в) националното въздушно пространство, териториалните води и континенталният шелф, намиращ се в международни води, над които държавата има изключителни права;
- г) териториалните анклавни (т.е. географските територии, намиращи се в останалия свят и използвани по силата на международни договори или споразумения между държавите от структури на държавното управление (посолства, консулства, военни бази, научни бази и т.н.));
- д) залежите от нефт, природен газ и др. в международни води извън континенталния шелф на държавата, експлоатирани от единици, резидентни на територията, както е определено в предходните точки.

Рибарските кораби, другите кораби, плаващите платформи и самолетите се третира в ESA като подвижни съоръжения, независимо дали са собственост и/или се експлоатират от резидентните единици в държавата или са собственост на нерезидентни единици и се експлоатират от резидентни единици. Операциите, свързани със собствеността (брuto образуване на основен капитал) и ползването (отдаване под наем, застраховане и др.) на подвижни съоръжения, се записват към икономиката на държавата, на която собственикът и/или операторът съответно са резиденти. При финансовия лизинг се приема, че е налице смяна на собствеността.

Икономическата територия може да бъде по-голяма или по-малка област от определената по-горе. Пример за по-голяма област е паричен съюз, като Европейският паричен съюз; пример за по-малка област е част от страна, като например регион.

2.06 Икономическата територия изключва извънтериториалните анклавни.

Изключват се и части от собствената територия на държавата, използвани от следните организации:

1. Структури на държавното управление на други държави;
2. институции и органи на ЕС; и
3. международни организации по силата на международни договори между държави.

Териториите, използвани от институциите и органите на ЕС и от международни организации, са отделни икономически територии. Една особеност на тези територии е, че единствените им резиденти са институциите.

2.07 „Центърът на основен икономически интерес“ означава, че съществува място в рамките на икономическата територия, където една единица извършва икономически дейности и операции в значителен мащаб за неограничен или за ограничен, но дълъг период от време (една година или повече). Собствеността върху земя и сгради в пределите на икономическата територия се счита за достатъчно основание собственикът да има център на икономически интерес в тази държава.

Предприятията почти винаги са свързани с една единствена икономика. Данъчното облагане и другите правни изисквания често водят до използване на отделен правен субект за операциите във всяка правна юрисдикция. Освен това се определя отделна институционална единица за статистически цели, когато даден правен субект извършва значителна дейност на две или повече територии (например за клонове, собственост върху земя и предприятия на различни територии). В резултат на разделянето на тези правни субекти резидентността на всяко от определените впоследствие предприятия е ясна. „Центърът на основен икономически интерес“ не означава, че субектите със значителна дейност на две или повече територии не трябва да бъдат разделяни.

При липсата на физическо измерение на едно предприятие резидентността му се определя според икономическата територия, по чието законодателство предприятието е било създадено или регистрирано.

2.08 Единиците, смятани за резиденти на една страна, могат да бъдат подразделени на:

- а) единици, които се занимават с производство, финанси, застраховане или преразпределение във връзка с всички свои операции с изключение на операциите, свързани със собствеността върху земя и сгради;

- б) единици, чиято основна роля е да потребяват, във връзка с всички техни операции, с изключение на операциите, свързани със собствеността върху земя и сгради;
- в) всички единици в качеството си на собственици на земя и сгради, с изключение на собствениците на извънтериториални анклавни, които са част от икономическата територия на други държави или са независими държави.

2.09 Що се отнася до единиците, различни от домакинствата, за всички техни операции, с изключение на операциите, свързани със собствеността върху земя и сгради, могат да бъдат разграничени следните два случая:

- а) дейността се извършва изключително на икономическата територия на държавата: единиците, които извършват такава дейност, са резидентни единици на държавата;
- б) дейността се извършва в продължение на една година или повече на икономическата територия на няколко държави: за резидентна единица се счита само тази част от единицата, която има център на икономически интерес на икономическата територия на държавата.

Дадена резидентна институционална единица може да бъде условна по отношение на дейността, извършвана в държавата в продължение на година или повече от единица, която е резидент в друга държава. Когато дейността се извършва в продължение на по-малко от година, тя остава част от дейностите на производствената институционална единица и не се признава за отделна институционална единица. Когато дейността е незначителна като обем, макар и да продължава повече от една година, както и при инсталиране на оборудване в чужбина, не се признава за отделна единица и дейностите се отчитат като дейности на производствената институционална единица.

2.10 Домакинствата, които имат център на основен икономически интерес в държавата, са резиденти, освен в качеството си на собственици на земя и сгради. Те са резиденти, дори и да пребивават в чужбина за периоди, по-кратки от една година. По-специално това се отнася за следните категории лица:

- а) погранични работници, т.е. хората, които ежедневно прекосяват границата, за да работят в съседна държава;
- б) сезонни работници, т.е. хората, които напускат държавата за няколко месеца в зависимост от сезона, но за по-малко от една година, за да работят в друга държава;
- в) туристи, пациенти, студенти, гостуващи официални лица, бизнесмени, търговци, артисти и членове на екипажи, които пътуват в чужбина;
- г) местни служители, които са наети в извънтериториалните анклавни на чужди държави;

- д) служителите на институциите на ЕС и на цивилни или военни международни организации, чиито главни седалища се намират в извънтериториални анклави;
- е) длъжностните лица, цивилните и военните представители на държавата (включително техните домакинства), които са се установили в териториалните анклави.

Студентите винаги се разглеждат като резиденти, независимо от продължителността на обучението им в чужбина.

- 2.11 Всички единици в качеството си на собственици на земя и/или сгради, които са част от икономическата територия, са резидентни единици или условни резидентни единици в държавата, в която се намират въпросната земя или сгради.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ЕДИНИЦИ

- 2.12 Определение: институционалната единица е стопански субект, който се характеризира с независимост при вземането на решения за извършването на основната си функция. Смята се, че една резидентна единица представлява институционална единица на икономическата територия, на която се намира нейният център на основен икономически интерес, ако притежава независимост при вземането на решения и води пълен набор от сметки или е в състояние да състави пълен набор от сметки.

За да притежава независимост при вземането на решения относно главната си функция, дадена единица трябва:

- а) да има право сама по себе си да притежава стоки или активи; да бъде в състояние да разменя собствеността върху стоки и активи чрез операции с други институционални единици;
- б) да бъде в състояние да взема икономически решения и да извършва икономически дейности, за които носи отговорност пред закона;
- в) да бъде в състояние да натрупва пасиви за своя собствена сметка, да поема други задължения или допълнителни ангажименти и да сключва договори;
- г) да бъде в състояние да изготвя пълен набор от сметки, съставени от счетоводни записи, обхващащи всички нейни операции, извършени през отчетния период, както и баланс на активите и пасивите.

- 2.13 Когато субектите не притежават характеристиките на институционална единица, се прилагат следните принципи:

- а) смята се, че домакинствата се ползват с независимост при вземането на решенията по отношение на тяхната основна функция и следователно са институционални единици, въпреки че не поддържат пълен набор от сметки;
- б) субектите, които не поддържат пълен набор от сметки и не са в състояние да съставят пълен набор от сметки, ако това се изисква, не са институционални единици;
- в) субектите, които макар да поддържат пълен набор от сметки, не се ползват с независимост при вземането на решенията, са част от единиците, които ги контролират;
- г) субектите не трябва да публикуват сметки, за да бъдат институционални единици;
- д) субектите, които са част от група, извършват производствена дейност и водят пълен набор от сметки, се считат за институционални единици, даже и в случай че частично са се отказали от своята независимост при вземането на решения в полза на централно звено (главното управление), което определя общите насоки за развитие на групата; самото главно

- управление се счита за институционална единица отделно от единиците, които контролира;
- е) квазикорпоративните предприятия са субекти, които поддържат пълен набор от сметки и нямат юридически статут. Те имат икономическо и финансово поведение, което се различава от това на техните собственици и е подобно на това на корпоративните предприятия. За тях се счита, че имат независимост при вземането на решения и се разглеждат като отделни институционални единици.

Главни управления и холдингови дружества

2.14 Главните управления и холдинговите дружества са институционални единици. Двата вида са:

- (1) Главното управление е единица, която упражнява управленски контрол над своите дъщерни дружества. Главните управления са разпределени към основния сектор на нефинансовите предприятия на техните дъщерни дружества, освен ако всички или повечето от техните дъщерни дружества са финансови предприятия, като в този случай те се разглеждат като финансови спомагателни организации (S.126) в сектор „Финансови предприятия“.

Когато дъщерните дружества са смесени нефинансови и финансови, секторната класификация се определя от преобладаващия дял като добавена стойност.

Когато главното управление предприема стопанско производство и тази дейност е основна, то се класифицира към стопанския сектор.

Главните управления са описани в ISIC Rev. 4, Section M, class 7010 (NACE Rev. 2, M 70.10), *както следва*:

Този клас включва надзор и управление на други единици на дружеството или предприятието; извършване на стратегическо и организационно планиране и вземане на решения от дружеството или предприятието; упражняване на оперативен контрол и управление на ежедневно функциониране на свързаните с тях единици.

- (2) Холдинговото дружество, което притежава активи на дъщерни дружества, но не извършва управленски дейности, е каптивна финансова институция (S.127) и се класифицира като финансово предприятие.

Холдинговите дружества са описани в ISIC Rev.4, section K, class 6420 (NACE Rev. 2, K 64.20), *както следва*:

Този клас включва дейностите на холдинговите дружества, т.е. единиците, които притежават активи (имат контролен пакет акции) в група от дъщерни дружества и чиято основна дейност е притежаване на групата. Холдинговите дружества в този клас не предоставят никакви други услуги на предприятията, в чийто капитал участват, т.е. те не администрат или управляват други единици.

Групи от корпоративни предприятия

- 2.15 Големите групи от корпоративни предприятия се създават, когато дружеството майка контролира няколко дъщерни дружества, които от своя страна могат да имат свои дъщерни дружества и т.н. Всеки член на групата се разглежда като отделна институционална единица, ако отговаря на определението за институционална единица.
- 2.16 Друга причина за това групите от корпоративни предприятия да не се разглеждат като една институционална единица е фактът, че групите не винаги са стабилни във времето и не могат лесно да се идентифицират на практика. Може да се окаже трудно получаването на данни за групи, чиито дейности не са тясно интегрирани. Много групи са прекалено големи и хетерогенни, за да се разглеждат като една единица и техният размер и състав може да се променя с времето в резултат на сливания и поглъщания.

Предприятия със специално предназначение

- 2.17 Предприятието със специално предназначение (ПСП) или дружеството със специална цел (ДСЦ) обикновено е дружество с ограничена отговорност или командитно дружество, създадено за изпълнението на тясно определени, специфични или временни цели, за да се отдели финансов риск, специфичен данъчен или регулаторен риск.
- 2.18 Не съществува общо определение за ПСП, но следните особености са характерни за тях:
- а) те нямат наети лица и нефинансови активи,
 - б) имат слабо физическо присъствие, като тяхното място на регистрация се потвърждава от наличието на пощенска кутия;
 - в) винаги са свързани с друго корпоративно предприятие, често като дъщерно дружество;
 - г) те са резиденти на територия, различна от резидентността на свързаните с тях корпоративни предприятия. При липсата на физическо измерение на едно предприятие неговата резидентност се определя според икономическата територия, по чието законодателство предприятието е било създадено или регистрирано;
 - д) те се управляват от наети лица на друго корпоративно предприятие, което може да е свързано или не. ПСП извършва разходи за услуги, които са му предоставени, а от своя страна ги фактурира на собственото си дружество майка или други свързани корпоративни предприятия, за да ги покрие. Това е единственото производство, с което ПСП се занимава, въпреки че то често натрупва пасиви от името на своя собственик и обикновено получава инвестиционни приходи и печалба от държането на активи.
- 2.19 Независимо дали дадена единица притежава тези характеристики и независимо дали е описана като ПСП или подобно название, тя се разглежда по същия начин като всяка друга институционална единица, като се класифицира по

сектор и отрасъл според основната си дейност, освен ако ПСП не разполага с независимост на действията.

- 2.20 Следователно каптивните финансови институции, изкуствените дъщерни дружества и единиците на държавното управление със специална цел, които не разполагат с независимост на действията, се разпределят в сектора на тяхната контролираща структура. Изключения има, когато те са нерезиденти и са признати отделно от структурата, под чийто контрол се намират. Но в случая на държавното управление дейностите на дъщерното дружество се отчитат в сметките на държавното управление.

Каптивни финансови институции

- 2.21 Пример за каптивна финансова институция е холдингово дружество, което само притежава активи на дъщерни дружества. Други единици, които също се разглеждат като каптивни финансови институции, са единици с характеристики на ПСП, както са описани по-горе, включително инвестиционни и пенсионни фондове и единици, използвани за държане и управление на имущество на частни лица или семейства, които държат активи за секюритизация, издават дългови ценни книжа от името на свързани дружества (такова дружество може да бъде наречено посредник), дружества за секюритизация и за изпълняване на други финансови функции.
- 2.22 Степента на независимост от дружеството майка може да се демонстрира чрез упражняване на съществен контрол върху активите и пасивите на дъщерното дружество до степен на поемане на рисковете и получаване на ползите, свързани с активите и пасивите. Тези единици се класифицират в сектор „Финансови предприятия“.
- 2.23 Субект от този вид, който не може да действа независимо от своето дружество майка и е само пасивен държател на активи и пасиви (понякога образно описван като действащ „на автопилот“), не се третира като отделна институционална единица, освен ако е резидент в икономика, различна от тази на дружеството майка. Ако е резидент в същата икономика като своето дружество майка, той се третира като „изкуствено дъщерно дружество“, както е описано по-долу.

Изкуствени дъщерни дружества

- 2.24 Дъщерно дружество, което е изцяло собственост на дружество майка, може да бъде създадено за предоставяне на услуги на дружеството майка или на друго корпоративно предприятие от същата група с цел избягване на данъци, минимизиране на задължения в случай на несъстоятелност или с цел осигуряване на други технически предимства съгласно действащото данъчно или корпоративно законодателство в дадена държава.
- 2.25 По принцип тези видове субекти не отговарят на определението за институционална единица, защото нямат способност да действат независимо от своите дружества майки и могат да подлежат на ограничения за държането на активи или за извършването на операции с активи, които са включени в баланса им. Количеството и цената на тяхната продукция се определят от дружеството майка, която (евентуално с други корпоративни предприятия от

същата група) е техният единствен клиент. Така те не се разглеждат като отделни институционални единици, а като неразделна част от дружеството майка и техните сметки са консолидирани с тези на дружеството майка, освен ако са резиденти на икономика, различна от икономиката, където дружеството майка е резидент.

- 2.26 Трябва да се прави разграничение между изкуствени дъщерни дружества, както са описани по-горе, и единица, която извършва само спомагателни дейности. Спомагателните дейности включват само тези услуги, от които почти всички предприятия се нуждаят до една или друга степен, като офис почистване, ведомости за заплатите или информационно-технологична инфраструктура за предприятието (вж. глава 1, параграф 1.13).

Единици на държавното управление със специална цел

- 2.27 Държавното управление също може да създаде специални единици с характеристики и функции, подобни на тези на каптивните финансови институции и изкуствените дъщерни дружества. Тези единици нямат правомощия да действат независимо и са с ограничен спектър на операциите, които могат да извършват. Те не поемат рисковете и не получават ползите, свързани с активите и пасивите, които държат. Ако са резидентни, тези единици трябва да се разглеждат като неразделна част от държавното управление, а не като отделни единици. Ако са нерезидентни, те трябва да се разглеждат като отделни единици. Всички операции, извършени от тях в чужбина, трябва да бъдат отразени в съответните операции на държавното управление. Така дадена единица, която взема заем в чужбина, се разглежда като предоставяща същата сума като кредит на държавното управление при същите условия както първоначално получения заем.

- 2.28 Накратко, сметките на предприятията със специално предназначение, които не разполагат с независимост при действията, се консолидират с тези на дружеството майка, освен ако те са резиденти в икономика, различна от дружеството майка. Съществува едно изключение от това общо правило в случаите, когато нерезидентното ПСП е създадено от държавното управление.

- 2.29 Условните резидентни единици се определят както следва:

- а) тези части от нерезидентните единици, които имат център на основен икономически интерес (най-често тези, които се занимават с икономическо производство за една година или повече) на икономическата територия на държавата;
- б) нерезидентни единици в качеството им на собственици на земя или сгради в рамките на икономическата територия на държавата, но само по отношение на операциите, свързани с тази земя или сгради.

Условните резидентни единици се разглеждат като институционални единици дори ако поддържат само частични сметки и ако не винаги се ползват с независимост при вземането на решения.

- 2.30 За институционални единици се считат:

- а) единици, които разполагат с независимост при вземането на решения и имат пълен набор от сметки:
 - 1. частни и държавни корпоративни предприятия,
 - 2. кооперации или съдружия, които са признати за независими юридически лица,
 - 3. държавни производители, които по силата на специално законодателство са признати за независими юридически лица,
 - 4. организации с нестопанска цел, които са признати за независими юридически лица, и
 - 5. структури на държавното управление;
- б) единици, които притежават пълен набор от сметки и за които се счита, че са независими при вземането на решения, въпреки че не са регистрирани отделно от дружеството майка: квазикорпоративни предприятия;
- в) единици, които не притежават непременно пълен набор от сметки, но за които се счита, че са независими при вземането на решения:
 - 1. домакинства,
 - 2. условни резидентни единици.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ СЕКТОРИ

2.31 В макроикономическия анализ не се разглеждат действията на всяка институционална единица поотделно, а се разглеждат съвкупните дейности на подобни институции. Така единиците са обединени в групи, наречени институционални сектори, някои от които са разделени на подсектори.

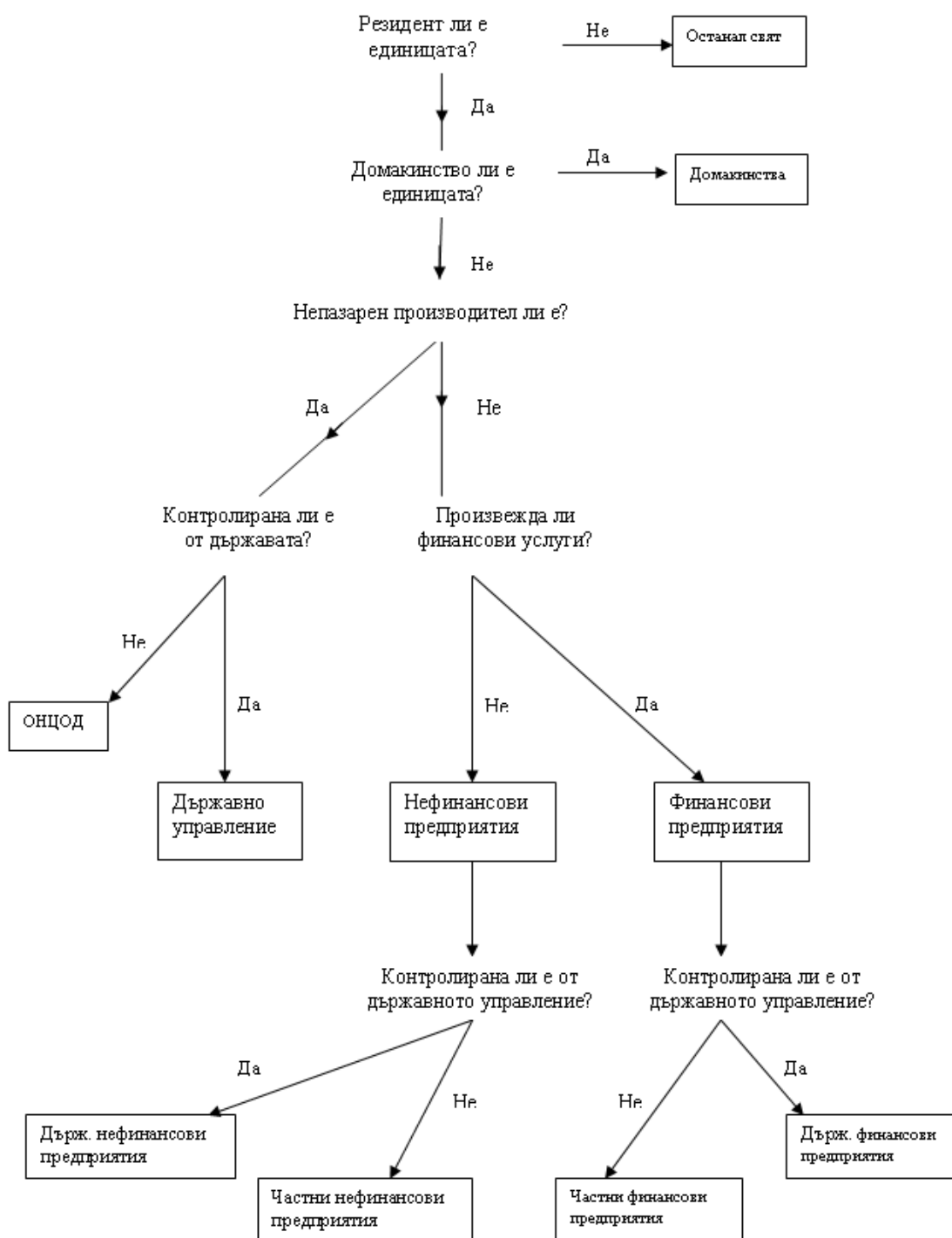
Таблица 2.1 — Сектори и подсектори

Сектори и подсектори				Държавни	Частни и национални	Под чуждестранен контрол
Сектор „Нефинансови предприятия“			S.11	S.11001	S.11002	S.11003
Сектор „Финансови предприятия“			S.12			
Парично-финансови институции (ПФИ)	Централна банка		S.121			
	Други парично-финансови институции (ПФИ)	Депозитни институции без централната банка	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Фондове на паричния пазар (ФПП)	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Финансови предприятия освен ПФИ и ЗДФ	Инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Финансови спомагателни организации		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Каптивни финансови институции и заемодатели		S.127	S.12701	S.12702	S.12703

Застрахователни (осигурителни) дружества и пенсионни фондове (ЗДПФ)	Застрахователни (осигурителни) дружества (ЗД)	S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Пенсионни фондове (ПФ)	S.129	S.12901	S.12902	S.12903
Сектор „Държавно управление“		S.13			
Централно държавно управление		S.1311			
Федерално държавно управление		S.1312			
Местно държавно управление		S.1313			
Фондове за социална сигурност		S.1314			
Сектор „Домакинства“		S.14			
Работодатели и лица, работещи за собствена сметка		S.141+S.142			
Наети лица		S.143			
Получатели на доход от собственост и трансфери		S.144			
Получатели на доход от собственост		S.1441			
Получатели на пенсии		S.1442			
Получатели на други трансфери		S.1443			
Сектор „Организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата“		S.15			
Сектор „Останал свят“		S.2			
Държави-членки и институции и органи на ЕС		S.21			
Държави-членки на ЕС		S.211			
Институции и органи на ЕС		S.212			
Държави, които не са членки на ЕС, и нерезидентни в ЕС международни организации		S.22			

2.32 Всеки от секторите и подсекторите обединява институционални единици, които имат подобен вид икономическо поведение.

Графика 2.1 – Разпределение на единиците по сектори

2.33 Институционалните единици са групирани в сектори според това, какъв вид производител представляват, и в зависимост от основната им дейност и функцията, които се считат за показателни за икономическото им поведение.

2.34 Графика 2.1 показва как единиците се разпределят към основните сектори. За да се определи секторът на дадена единица, която е резидент и не е домакинство, според графиката е необходимо да се установи дали тя е под

контрола на държавното управление и дали е пазарен или непазарен производител.

- 2.35 Контрол над дадено финансово или нефинансово предприятие означава способността да се определя общата корпоративна политика. Например ако корпоративното предприятие притежава над половината от собствения капитал на дъщерно дружество, това е достатъчно условие за контрол от страна на дружеството майка над дъщерното дружество.
- 2.36 Дадена институционална единица (друго корпоративно предприятие, домакинство, организация с нестопанска цел или единица на държавното управление) си осигурява контрол върху корпоративно предприятие или квазикорпоративно предприятие чрез притежаване на повече от половината от акциите с право на глас или чрез контрол по друг начин върху повече от половината от правата на глас на акционерите.
- 2.37 За да може да контролира повече от половината от правата на глас на акционерите, не е необходимо самата институционална единица да притежава акции с право на глас. Корпоративно предприятие В може да бъде дъщерно дружество на друго корпоративно предприятие Б, в което трето корпоративно предприятие А притежава мажоритарната част от акциите с право на глас. Корпоративното предприятие В се нарича дъщерно дружество на корпоративно предприятие Б, когато: или корпоративно предприятие Б контролира повече от половината права на глас на акционерите на корпоративно предприятие В, или корпоративно предприятие Б е акционер на В с права да назначава или отстранява голямата част от членовете на съвета на директорите на корпоративно предприятие В.
- 2.38 Държавното управление си осигурява контрол върху дадено корпоративно предприятие в резултат на специално законодателство, декрет или наредба, което дава право на държавното управление да определя корпоративната политика. Следните осем показателя са главните фактори, които трябва да се вземат предвид при определяне на това, дали дадено корпоративно предприятие е под държавен контрол:
- а) държавна собственост върху мажоритарната част от акциите с право на глас;
 - б) държавен контрол над управителния съвет или орган;
 - в) държавен контрол при назначаването и отстраняването на служителите на ръководни постове;
 - г) държавен контрол над главните комитети в дружеството;
 - д) притежаване от държавното управление на златна акция;
 - е) специални разпоредби;
 - ж) държавното управление е основен клиент;
 - з) заеми, предоставени от държавното управление.

Един единствен показател може да е достатъчен за установяване на контрол, но в други случаи са необходими няколко отделни показателя.

2.39 За организациите с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, се вземат предвид следните пет показателя за контрол:

- а) назначаване на служители;
- б) предоставяне на механизмите за функциониране;
- в) договорни споразумения;
- г) степен на финансиране;
- д) степен на риска на държавното управление.

Както при корпоративните предприятия, един единствен показател може да е достатъчен за установяване на контрол в някои случаи, а в други може да са необходими няколко отделни показателя.

2.40 Разграничаването между пазарна и непазарна продукция и класифицирането на субектите от държавния сектор в сектор „Държавно управление“ или в сектора на корпоративните предприятия зависи от критериите, посочени в параграф 1.15.

2.41 Даден сектор се подразделя на подсектори в съответствие с критериите, които се отнасят за него; например държавното управление може да бъде разделено на централно, федерално и местно управление и фондове за социална сигурност; това позволява едно по-прецизно описание на икономическото поведение на единиците.

Сметките за секторите и подсекторите отчитат всички дейности, основни или второстепенни, на институционалните единици, обхванати от съответния сектор.

Всяка институционална единица принадлежи само към един сектор или подсектор.

2.42 Когато основната функция на институционалната единица е производството на стоки и услуги, първо трябва да се определи видът производител, за да може да се разпредели към даден сектор.

2.43 Таблица 2.2 показва вида производител, както и основните дейности и функции, които са характерни за всеки сектор:

Таблица 2.2 — Вид на производителя, основни дейности и функции, класифицирани по сектори

Вид производител	Основна дейност и функции	Сектор
Пазарен производител	Производство на пазарни стоки и нефинансови услуги	Нефинансови предприятия (S.11)

Пазарен производител	Финансово посредничество, включително застрахователно дело Спомагателни финансови дейности	Финансови предприятия (S.12)
Държавен непазарен производител	Производство и доставка на непазарна продукция за колективно и индивидуално потребление и извършване на операции, предназначени за преразпределение на национален доход и имущество	Държавно управление (S.13)
Пазарен производител или частен производител за собствено крайно използване	Потребление Производство на пазарна продукция и продукция за собствено крайно използване	Домакинства (S.14) Като потребители Като предприемачи
Частен непазарен производител	Производство и доставка на непазарна продукция за индивидуално потребление	Организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата (S.15)

2.44 Сектор „Останал свят“ (S.2) обхваща потоците и позициите между резидентни и нерезидентни единици, като нерезидентните единици не се характеризират със сходни цели и вид поведение, а само чрез своите потоци и позиции спрямо резидентните единици.

НЕФИНАНСОВИ ПРЕДПРИЯТИЯ (S.11)

2.45 Определение: сектор „Нефинансови предприятия“ (S.11) се състои от всички институционални единици, които са независими юридически лица, пазарни производители и чиято основна дейност е производството на стоки и нефинансови услуги. Сектор „Нефинансови предприятия“ включва също и нефинансови квазикорпоративни предприятия (вж. параграф 2.13, буква е)).

2.46 В сектора се включват следните институционални единици:

- а) частни и държавни корпоративни предприятия, които са пазарни производители и са основно ангажирани с производството на стоки и нефинансови услуги;
- б) кооперации и сдружения, които са признати за независими юридически лица и които са пазарни производители, основно ангажирани с производството на стоки и нефинансови услуги;
- в) държавни производители, които са признати за независими юридически лица и които са пазарни производители, основно ангажирани с производството на стоки и нефинансови услуги;

- г) организации или асоциации с нестопанска цел, обслужващи нефинансови предприятия, които са признати за независими юридически лица и които са пазарни производители, основно ангажирани с производството на стоки и нефинансови услуги;
- д) главни управления, които управляват група от корпоративни предприятия, които са пазарни производители, в случай че преобладаващият вид дейност на групата от корпоративни предприятия като цяло — измерена на база добавена стойност — е производство на стоки и нефинансови услуги;
- е) ПСП, чиято основна дейност е доставката на стоки и нефинансови услуги;
- ж) частни и държавни квазикорпоративни предприятия, които са пазарни производители, основно ангажирани с производството на стоки и нефинансови услуги.

2.47 „Нефинансовите квазикорпоративни предприятия“ са всички организации без юридически статут, които са пазарни производители, основно ангажирани с производството на стоки и нефинансови услуги, и отговарят на условията, които ги класифицират като квазикорпоративни предприятия (вж. параграф 2.13, буква е)).

Квазикорпоративните предприятия трябва да поддържат достатъчно информация, позволяваща изготвянето на пълен набор от сметки, и да функционират сякаш са корпоративни предприятия. Фактическите им връзки с техния собственик са такива, каквито са връзките на едно корпоративно предприятие с неговите акционери.

Нефинансовите квазикорпоративни предприятия, притежавани от домакинства, единици на държавното управление или организации с нестопанска цел, се групират с нефинансовите предприятия в сектор „Нефинансови предприятия“, а не в сектора на техния собственик.

2.48 Наличието на пълен набор от сметки, включително баланси, не е достатъчно условие за пазарните производители да бъдат разглеждани като институционални единици, например като квазикорпоративните предприятия. Сдруженията и държавните производители, различни от тези в параграф 2.23, букви а), б), в) и е), както и едноличните търговци — дори ако поддържат пълен набор от сметки — обикновено не са отделни институционални единици, защото не се ползват с независимост при вземането на решения, като управлението им е под контрола на домакинства, организации с нестопанска цел или институции на държавното управление, които ги притежават.

2.49 Нефинансовите предприятия включват условни резидентни единици, които се разглеждат като квазикорпоративни предприятия.

2.50 Сектор „Нефинансови предприятия“ се разделя на три подсектора:

- а) държавни нефинансови предприятия (S.11001);
- б) частни национални нефинансови предприятия (S.11002);

- в) нефинансови предприятия под чуждестранен контрол (S.11003).

Подсектор: Държавни нефинансови предприятия (S.11001)

- 2.51 Определение: подсектор „Държавни нефинансови предприятия“ обхваща всички нефинансови предприятия, квазикорпоративни предприятия и организации с нестопанска цел, които са признати за независими юридически лица и които са пазарни производители под контрола на единици на държавното управление.
- 2.52 Държавните квазикорпоративни предприятия са квазикорпоративни предприятия, които са пряка собственост на единици на държавното управление.

Подсектор: Частни национални нефинансови предприятия (S.11002)

- 2.53 Определение: подсектор „Частни национални нефинансови предприятия“ обхваща всички нефинансови предприятия, квазикорпоративни предприятия и организации с нестопанска цел, които са признати за независими юридически лица и са пазарни производители, и които не са под контрола на единици на държавното управление или на нерезидентни институционални единици.

Този подсектор включва корпоративни и квазикорпоративни единици с преки чуждестранни инвестиции, които не са класифицирани в подсектор „Нефинансови предприятия под чуждестранен контрол“ (S.11003).

Подсектор: Нефинансови предприятия под чуждестранен контрол (S.11003)

- 2.54 Определение: подсектор „Нефинансови предприятия под чуждестранен контрол“ се състои от всички нефинансови предприятия и квазикорпоративни предприятия, които се контролират от нерезидентни институционални единици.

Този подсектор включва:

- а) всички дъщерни дружества на нерезидентни корпоративни предприятия;
- б) всички корпоративни предприятия, които са контролирани от нерезидентна институционална единица, която сама по себе си не е корпоративно предприятие: например корпоративно предприятие, което е контролирано от сектор „Държавно управление“ на друга страна; това включва корпоративни предприятия, които са контролирани от група нерезидентни единици, действащи съвместно;
- в) всички клонове или други некорпоративни структури на нерезидентни корпоративни предприятия или некорпоративни производители, които са условни резидентни единици.

ФИНАНСОВИ ПРЕДПРИЯТИЯ (S.12)

- 2.55 Определение: сектор „Финансови предприятия“ (S.12) се състои от всички институционални единици, които са независими юридически лица, пазарни

производители и чиято основна дейност е производството на финансови услуги. Тези институционални единици обхващат всички корпоративни предприятия и квазикорпоративни предприятия, които се занимават главно с:

- финансово посредничество (финансови посредници); и/или
- спомагателни финансови дейности (финансови спомагателни организации).

Включват се и институционалните единици, които предоставят финансови услуги, когато повечето от активите или пасивите им не се търгуват на свободните пазари.

- 2.56 Финансовото посредничество е дейност, с която една институционална единица придобива финансови активи и натрупва пасиви за собствена сметка, като извършва финансови операции на пазара. Активите и пасивите на финансовите посредници се трансформират или прегрупират според падежа, мащаба, риска и т.н. в процеса на финансовото посредничество.

Спомагателните финансови дейности са дейности, свързани с финансовото посредничество, но които сами по себе си не са финансово посредничество.

Финансови посредници

- 2.57 Процесът на финансово посредничество пренасочва средства от трети страни, разполагащи с излишък, към такива с недостиг на средства. Финансовият посредник не действа само като агент за другите институционални единици, а поема риск с придобиването на финансови активи и натрупването на пасиви за собствена сметка.
- 2.58 В процеса на финансово посредничество могат да участват всички категории пасиви с изключение на категорията други сметки за вземания (AF.8). Участващите в процеса на финансово посредничество финансови активи могат да бъдат класифицирани във всяка категория, с изключение на категорията застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми (AF.6), включително в категорията други сметки за дължими суми. Финансовите посредници могат да инвестират своите средства в нефинансови активи, включително в недвижимо имущество. За да може дадено корпоративно предприятие да бъде считано за финансов посредник, то трябва да натрупва пасиви на пазара и да трансформира средства. Корпоративните предприятия за недвижимо имущество не са финансови посредници.
- 2.59 Функцията на застрахователните дружества и пенсионните фондове се състои в обединяването на рискове. Пасивите на тези институции са застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми (AF.6). На тях съответстват инвестициите, направени от застрахователните дружества и пенсионните фондове, действащи като финансови посредници.
- 2.60 Инвестиционните фондове, по-нататък наричани фондове на паричния пазар (ФПП) и фондове, различни от тези на паричния пазар, натрупват пасиви главно чрез емитиране на акции/дялови единици в инвестиционни фондове (AF.52). Те трансформират тези събрани средства чрез придобиване на финансови активи и/или недвижимо имущество. Инвестиционните фондове се

класифицират като финансови посредници. Всяка промяна в стойността на техните активи и пасиви, която е различна от собствените им акции, се отразява в собствените им средства (виж параграф 7.07). Тъй като размерът на собствените средства е равен на стойността на акциите или дяловите единици на инвестиционните фондове, всяка промяна в стойността на активите и пасивите на фонда ще се отрази върху пазарната цена на тези акции или дялови единици. Инвестиционните фондове, които инвестират в недвижимо имущество, са финансови посредници.

- 2.61 Финансовото посредничество се ограничава до придобиването на активи и натрупването на пасиви от широката общественост или от конкретни и сравнително големи подгрупи от нея. Когато дейността е ограничена до малки групи от хора или семейства, не се извършва финансово посредничество.
- 2.62 Възможно е да съществуват и изключения от общите ограничения при финансово посредничество за финансови операции на пазара. Примери за това са общинските кредитни и спестовни банки, които разчитат на участващата община, или финансовите лизингови предприятия, които зависят от групата майка от дружества при придобиване на средства или при инвестиране на средства. Тяхното даване на заеми или приемане на спестявания трябва да бъде независимо от участващата община или съответно от групата майка при класифицирането им като финансови посредници.

Финансови спомагателни организации

- 2.63 Спомагателните финансови дейности включват спомагателни дейности при реализиране на операции с финансови активи и пасиви или при трансформиране или прегрупиране на средства. Финансовите спомагателни организации не се излагат на риск, като придобиват финансови активи или натрупват пасиви. Те улесняват финансовото посредничество. Главните управления, чиито дъщерни дружества са всички или повечето финансови предприятия, са финансови спомагателни организации.

Финансови предприятия, различни от финансови посредници и финансови спомагателни организации

- 2.64 Другите финансови предприятия, различни от финансови посредници и финансови спомагателни организации, са институционални единици, които предоставят финансови услуги, когато повечето от активите или пасивите им не се търгуват на свободните пазари.

Институционални единици, включени в сектор „Финансови предприятия“

- 2.65 Институционални единици, включени в сектор „Финансови предприятия“ (S.12), са следните:
- а) частни или държавни корпоративни предприятия, които са основно ангажирани с финансово посредничество и/или със спомагателни финансови дейности;

- б) кооперации и сдружения, които са признати за независими юридически лица и които са основно ангажирани с финансово посредничество и/или със спомагателни финансови дейности;
- в) държавни производители, които са признати за независими юридически лица и които са основно ангажирани с финансово посредничество и/или със спомагателни финансови дейности;
- г) организации с нестопанска цел, които са признати за юридически лица и които са основно ангажирани с финансово посредничество и/или със спомагателни финансови дейности, или които обслужват финансови предприятия;
- д) главни управления, когато всички или повечето от техните дъщерни дружества, като финансови предприятия, основно осъществяват финансово посредничество и/или финансови спомагателни дейности. Тези главни управления се класифицират като финансови спомагателни организации (S.126);
- е) холдингови дружества, когато главната функция е държането на активите на група от дъщерни дружества. Съставните елементи на групата могат да бъдат финансови или нефинансови — това не засяга класифицирането на холдинговите дружества като каптивни финансови институции (S.127).
- ж) ПСП, чиято основна дейност е предоставянето на финансови услуги;
- з) некорпоративни инвестиционни фондове, включващи инвестиционни портфейли, притежавани от групата участници, и чието управление обикновено се извършва от други финансови предприятия. Тези фондове са институционални единици, които са отделни от управляващите финансови предприятия;
- и) некорпоративни единици, които са основно ангажирани с финансово посредничество и са обект на управление и надзор (в повечето случаи класифицирани като депозитни институции без централната банка, застрахователни (осигурителни) дружества или пенсионни фондове), разполагат с независимост при вземането на решения и имат автономно управление, независимо от техните собственици, имат икономическо и финансово поведение, сходно с това на финансовите предприятия. В този случай те се разглеждат като отделни институционални единици. Примери за това са клоновете на нерезидентни финансови предприятия.

2.66 *Деветте подсектора на финансовите предприятия*

Сектор „Финансови предприятия“ се разделя на следните подсектори:

- а) централна банка (S.121);
- б) депозитни институции без централната банка (S.122);
- в) фондове на паричния пазар (ФПП) (S.123);

- г) инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар (S.124);
- д) други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове (S.125);
- е) финансови спомагателни организации (S.126);
- ж) каптивни финансови институции и заемодатели (S.127);
- з) застрахователни (осигурителни) дружества (S.128); и
- и) пенсионни фондове (S.129).

Комбинирани подсектори на финансовите предприятия

- 2.67 Парично-финансовите институции (ПФИ), определени от ЕЦБ, обхващат всички институционални единици, включени в подсекторите „Централна банка“ (S.121), „Депозитни институции без централната банка“ (S.122) и „Фондове на паричния пазар“ (S.123).
- 2.68 „Другите парично-финансови институции“ обхващат финансовите посредници, чрез които последиците от паричната политика на централната банка (S.121) се прехвърлят върху останалите субекти в икономиката. Те са „Депозитни институции без централната банка“ (S.122) и „Фондове на паричния пазар“ (S.123).
- 2.69 Финансовите посредници, занимаващи се с обединяване на рискове, са застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове (ЗДПФ). Те представляват подсектори „Застрахователни (осигурителни) дружества“ (S.128) и „Пенсионни фондове“ (S.129).
- 2.70 „Финансовите предприятия освен ПФИ и ЗДПФ“ обхващат подсекторите „Инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар“ (S.124), „Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове“ (S.125), „Финансови спомагателни организации“ (S.126) и „Каптивни финансови институции и заемодатели“ (S.127).

Разделяне на подсекторите от финансови предприятия на държавни, частни и под чуждестранен контрол

- 2.71 С изключение на подсектор S.121 всеки подсектор може да бъде допълнително подразделен на:
 - а) държавни финансови предприятия;
 - б) частни национални финансови предприятия; и
 - в) финансови предприятия под чуждестранен контрол.

Критериите за това подразделяне са същите като тези за нефинансовите предприятия (вж. параграфи 2.51 до 2.55).

Таблица 2.3 — Сектор „Финансови предприятия“ и неговите подсектори

Сектори и подсектори			Държа вни	Частни национа лни	Под чуждест ранен контрол
Финансови предприятия			S.12		
Парично- финансови институции (ПФИ)	Централна банка		S.121		
	Други парично- финансови институции (ПФИ)	Депозитни институции без централната банка	S.122	S.1220 1	S.12202 S.12203
		ФПП	S.123	S.1230 1	S.12302 S.12303
Финансов и предприя тия освен ПФИ и ЗДПФ	Инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар		S.124	S.1240 1	S.12402 S.12403
	Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове		S.125	S.1250 1	S.12502 S.12503
	Финансови спомагателни организации		S.126	S.1260 1	S.12602 S.12603
	Каптивни финансови институции и заемодатели		S.127	S.1270 1	S.12702 S.12703
Застрахов ателни (осигурит елни) дружеств а и пенсионн и фондове (ЗДПФ)	Застрахователни (осигурителни) дружества (ЗД)		S.128	S.1280 1	S.12802 S.12803
	Пенсионни фондове (ПФ)		S.129	S.1290 1	S.12902 S.12903

Централна банка (S.121)

2.72 Определение: подсектор „Централна банка“ (S.121) се състои от всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия, чиято основна функция е да емитират валута, да подържат вътрешната и външната стойност на валутата и да държат всички или част от международните резерви на страната.

- 2.73 В подсектор S.121 се класифицират следните финансови посредници:
- а) националната централна банка, включително когато тя е част от Европейската система от централни банки;
 - б) централните структури на паричната политика с предимно държавен произход (например структурите, които управляват чуждестранна валута или емитирането на валута), които поддържат пълен набор от сметки и разполагат с независимост на решенията си спрямо централното държавно управление. Когато тези дейности се извършват от централното държавно управление или от централната банка, не съществуват отделни институционални единици.
- 2.74 Подсекторът S.121 не включва структурите и органите, различни от централната банка, които регулират или извършват надзор върху финансовите предприятия или финансовите пазари. Те се класифицират в подсектор S.126.

Депозитни институции без централната банка (S.122)

- 2.75 Определение: подсектор „Депозитни институции без централната банка“ (S.122) включва всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия без тези, класифицирани в подсектори „Централна банка“ и „ФПП“, които се занимават главно с финансово посредничество и които получават депозити от институционалните единици и за собствена сметка предоставят заеми и/или инвестират в ценни книжа.
- 2.76 Депозитните институции без централната банка не могат да бъдат определени просто като „банки“, тъй като е възможно те да включват някои финансови предприятия, които може да не се определят като банки, както и такива, на които в някои държави не е разрешено да се определят като такива, докато други финансови предприятия, определящи се като банки, може на практика да не са кредитни институции. В подсектор S.122 се класифицират следните финансови посредници:
- а) търговски банки, „универсални“ банки, „многоцелеви“ банки;
 - б) спестовни каси (включително доверителните спестовни каси и спестовните банкови и кредитни асоциации);
 - в) пощенски джиро институции, пощенските банки, джиро банки;
 - г) банки за кредити за селските райони, банки за земеделски кредит;
 - д) кооперативни кредитни банки, кредитните съюзи;
 - е) специализирани банки (например търговски банки, емисионни къщи, частни банки); и
 - ж) институции за електронни пари, основно ангажирани с финансово посредничество.

2.77 Следните финансови посредници също се класифицират в подсектор S.122, когато техният предмет на дейност включва приемането от населението на средства, които на по-късен етап му се възстановяват, било във формата на депозити, било в друга форма, като постоянно емитиране на дългосрочни дългови ценни книжа. В противен случай те се класифицират в подсектор S.124:

- а) корпоративни предприятия, които се занимават с предоставяне на ипотeki (включително строителни сдружения, ипотечни банки и ипотечни кредитни институции);
- б) общински кредитни институции.

2.78 Подсектор S.122 не включва:

- а) главни управления, които осъществяват надзор и управление на други единици от дадена група, състояща се предимно от депозитни институции без централната банка, но които не са депозитни институции. Тези главни управления се класифицират в подсектор S.126;
- б) организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, обслужващи депозитни институции, но които не са ангажирани с финансово посредничество. Те се класифицират в подсектор S.126; и
- в) институции за електронни пари, които не са основно ангажирани с финансово посредничество.

Фондове на паричния пазар (S.123)

2.79 Определение: подсектор „Фондове на паричния пазар“ (S.123), като колективна инвестиционна схема, се състои от всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия с изключение на тези, класифицирани в подсектори „Централна банка“ и „Кредитни институции“, които са основно ангажирани с финансово посредничество. Тяхната дейност се изразява в получаване на акции или дялови единици в инвестиционни фондове, като близък заместител на депозитите от институционалните единици, и инвестиране за своя собствена сметка главно в акции/дялови единици на фондове на паричните пазари, краткосрочни дългови книжа и/или депозити.

2.80 В подсектор S.123 се класифицират следните финансови посредници:

- а) инвестиционни фондове, включително инвестиционни тръстове, дялови тръстове и други колективни инвестиционни схеми, чиито акции или дялови единици са близки заместители на депозитите.

2.81 Подсектор S.123 не включва:

- а) главни управления, които осъществяват надзор и управление на група, състояща се предимно от ФПП, но които не са ФПП. Те се класифицират в подсектор S.126;

- б) организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, обслужващи ФПП, но които не са ангажирани с финансово посредничество. Те се класифицират в подсектор S.126.

Инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар (S.124)

- 2.82 Определение: подсектор „Инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар“ (S.124) обхващат всички инвестиционни схеми с изключение на тези, класифицирани в подсектор „Фондове на паричния пазар“, които са основно ангажирани с финансово посредничество. Тяхната дейност се изразява в получаване от институционални единици на дялове или единици в инвестиционни фондове, като близък заместител на депозитите, и инвестиране за своя собствена сметка главно във финансови активи, различни от краткосрочните финансови активи, и в нефинансови активи (обикновено недвижимо имущество).
- 2.83 Инвестиционните фондове, различни от тези на паричния пазар, включват инвестиционни тръстове, дялови тръстове и други колективни инвестиционни схеми, чиито акции или дялови единици не се смятат за близки заместители на депозитите.
- 2.84 В подсектор S.124 се класифицират следните финансови посредници:
- а) инвестиционни фондове от отворен тип, чиито акции или дялови единици при поискване от притежателите им се изкупуват обратно или се възстановяват пряко или косвено от активите на предприятието;
 - б) инвестиционни фондове от затворен тип с акционерен основен капитал, при които инвеститорите, които се включват или напускат фонда, трябва да купуват или продават съществуващи акции;
 - в) инвестиционни фондове за недвижимо имущество;
 - г) инвестиционни фондове в други фондове („фондове на фондове“);
 - д) хедж фондове, които обхващат различни видове колективни инвестиционни схеми, за които се изисква високо равнище на минималните инвестиции, слабо регулиране и редица инвестиционни стратегии.
- 2.85 Подсектор S.124 не включва:
- а) пенсионните фондове, които са част от подсектор „Пенсионни фондове“;
 - б) държавни фондове със специална цел, наречени „суверенни фондове“, които са класифицирани като каптивни финансови институции, ако са класифицирани като финансови предприятия; класифицирането на един държавен фонд със специална цел като част от сектор „Държавно управление“ или от сектор „Финансови предприятия“ се определя според критериите, посочени в параграф 2.26;

- в) главни управления, които осъществяват надзор и управление на група, състояща се предимно от инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар, но които не са инвестиционни фондове. Те се класифицират в подсектор S.126;
- г) организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, обслужващи инвестиционни фондове, различни от тези на паричния пазар, но които не са ангажирани с финансово посредничество. Те се класифицират в подсектор S.126.

Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове (S.125)

- 2.86 Определение: подсектор „Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове“ (S.125) се състои от всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия, които са основно ангажирани с финансово посредничество, като натрупват пасиви във форма, различна от валута, депозити, дялове в инвестиционни фондове или във връзка със застрахователните, пенсионните и стандартните гаранционни схеми от институционалните единици.
- 2.87 Подсектор S.125 включва финансови посредници, заминаващи се предимно с дългосрочно финансиране. В повечето случаи този преобладаващ дългосрочен аспект отличава този подсектор от фондовете на паричния пазар (S.122 и S.123). Въз основа на отсъствието на пасиви под формата на акции в инвестиционни фондове, които не се смятат за близки заместители на депозитите, или застрахователните, пенсионните или стандартните гаранционни схеми, може да се направи разграничение спрямо подсекторите „Инвестиционните фондове, различни от тези на паричния пазар“ (S.124), „Застрахователни (осигурителни) дружества“ (S.128) и „Пенсионни фондове“ (S.129).
- 2.88 Подсектор „Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове“ (S.125) е разделен на подсектори, състоящи се от финансови предприятия за секюритизация, посредници на ценни книжа и деривативни финансови инструменти, финансови предприятия, занимаващи се с кредитиране, и специализирани финансови предприятия. Това е показано в таблица 2.4.

Таблица 2.4 — Подсектор „Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове“ (S.125) и неговите подразделения

Други финансови посредници без застрахователните (осигурителните) дружества и пенсионните фондове

Финансови предприятия за секюритизация;

Посредници на ценни книжа и деривативни финансови инструменти;

Финансови предприятия, занимаващи се с кредитиране; и

Специализирани финансови предприятия.

- 2.89 Подсектор S.125 не включва организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, обслужващи други финансови посредници, но които не са ангажирани с финансово посредничество. Те се класифицират в подсектор S.126.

Финансови предприятия за секюритизация

- 2.90 Определение: финансовите предприятия за секюритизация, са предприятия, които извършват операции за секюритизация. Такива предприятия, които отговарят на критериите за институционална единица, се класифицират в S.125, а в противен случай се разглеждат като неразделна част от тяхното дружество майка.

Посредници на ценни книжа и деривативни финансови инструменти, финансови предприятия, занимаващи се с кредитиране, и специализирани финансови предприятия

- 2.91 Посредниците на ценни книжа и деривативни финансови инструменти са финансови посредници за своя собствена сметка.

- 2.92 Финансовите предприятия, занимаващи се с кредитиране, включват например финансови посредници за:

- а) финансов лизинг;
- б) покупки на изплащане и лично или търговско финансиране; или
- в) факторинг.

- 2.93 Специализираните финансови предприятия са финансови посредници, например:

- а) дружества за рисков капитал и развойни капиталови дружества;
- б) дружества за финансиране на износа/вноса; или
- в) финансови посредници, които придобиват депозити и/или близки заместители на депозити или поемат заеми само към парично-финансови институции; тези финансови посредници включват също клирингови къщи-централни контрагенти, които извършват операции за обратно изкупуване между парично-финансови институции.

- 2.94 Главни управления, които осъществяват надзор и управление на група от дъщерни дружества, основно ангажирани с финансово посредничество и/или спомагателни финансови дейности, се класифицират в подсектор S.126.

Финансови спомагателни организации (S.126)

- 2.95 Определение: подсектор „Финансови спомагателни организации“ (S.126) се състои от всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия,

които са основно ангажирани с дейности, тясно свързани с финансовото посредничество, но сами по себе си не са финансови посредници.

2.96 В подсектор S.126 са класифицирани следните финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия:

- а) застрахователни брокери, администратори на компенсации и загуби, консултанти по застрахователни и пенсионни дела и други;
- б) брокери на заеми, брокери на ценни книжа, инвестиционни съветници и други;
- в) емисионни корпоративни предприятия, които управляват емитирането на ценни книжа;
- г) корпоративни предприятия, чиято основна функция е да гарантират чрез джиросване менителници и други подобни инструменти;
- д) корпоративни предприятия, които организират деривативни финансови и хеджингови инструменти, като например суапове, опции и фючърси (без да ги емитират);
- е) корпоративни предприятия, които обезпечават инфраструктура за финансовите пазари;
- ж) централни надзорни органи за финансовите посредници и финансовите пазари, когато те са отделни институционални единици;
- з) управители на пенсионни фондове, взаимни фондове и други;
- и) корпоративни предприятия, действащи като фондови борси и застрахователни борси;
- й) организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, обслужващи финансови предприятия, но неангажирани с финансово посредничество (виж параграф 2.44);
- к) платежни институции (улесняващи плащанията между купувачи и продавачи).

2.97 Подсектор S.126 включва също главни управления, чиито дъщерни дружества са всички или повечето финансови предприятия.

Каптивни финансови институции и заемодатели (S.127)

2.98 Определение: подсектор „Каптивни финансови институции и заемодатели“ (S.127) се състои от всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия, които не са ангажирани нито с финансово посредничество, нито с предоставяне на спомагателни финансови услуги, и по-голямата част от чиито активи или пасиви не се търгуват на свободните пазари.

2.99 По-специално следните финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия са класифицирани в подсектор S.127:

- а) единици, които са юридически лица, като тръстове, агенции за недвижими имоти, счетоводни фирми или предприятия, представляващи само пощенска кутия;
- б) холдингови дружества, които държат контролен пакет акции от капитала на група от дъщерни дружества и чиято основна дейност е притежаване на групата, без да предоставят никакви други услуги на предприятията, в чийто капитал имат участие, т.е. те не администрат или управляват други единици;
- в) ПСП, които отговарят на критериите за институционални единици и набират средства на свободните пазари, които да бъдат използвани от тяхното дружество майка;
- г) единици, които предоставят финансови услуги изключително със собствени средства или средства, осигурени от спонсор, на редица клиенти, като поемат финансовия риск от неплащане от страна на длъжника. Примери за това са заемодатели, корпоративни предприятия, занимаващи се с кредитиране на студенти или на външната търговия със средства, получени от спонсор, като единица на държавното управление или организация с нестопанска цел, както и зложни къщи, предимно ангажирани с кредитиране;
- д) държавни фондове със специална цел, обикновено наричани „суверенни фондове“, ако са класифицирани като финансови предприятия.

Застрахователни (осигурителни) дружества (S.128)

- 2.100 Определение: подсектор „Застрахователни (осигурителни) дружества“ (S.128) се състои от всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия, които са основно ангажирани с финансово посредничество като следствие от обединяване на рискове под формата на пряко застраховане или презастраховане (вж. параграф 2.59).
- 2.101 Застрахователните дружества предоставят услуги по:
- а) животозастраховане и общо застраховане на индивидуални единици или групи от единици;
 - б) презастраховане за други застрахователни дружества.
- 2.102 Услугите на общозастрахователните дружества могат да бъдат под формата на следните застраховки:
- а) пожар (напр. търговска и частна собственост);
 - б) злополука;
 - в) автомобили („Автокаска“ и „Гражданска отговорност“);
 - г) морски, въздушни и транспортни застраховки (включително енергийните рискове);

- д) произшествия и заболявания; или
- е) финансови застраховки (предоставяне на гаранции или обезпечения за добро изпълнение).

Корпоративните предприятия за финансово или кредитно застраховане, наричани още гаранционни банки, предоставят гаранции или обезпечения за добро изпълнение при секюритизация и други кредитни продукти.

- 2.103 Застрахователните дружества обикновено са корпоративни или взаимни дружества. Корпоративните субекти са собственост на акционери и много от тях се котират на стоковите борси. Взаимните дружества са собственост на застрахованите от тях лица и предоставят печалбите си на застрахованите лица с участие в печалбите или застрахованите лица по договори с участие в дохода от инвестиции под формата на дивиденди или бонуси. „Каптивните“ застрахователи обикновено са собственост на нефинансови предприятия и застраховат главно рисковете на своите акционери.

<i>Видове застраховане</i> В рамките на дейността се разграничават: пряко застраховане, презастраховане и социално осигуряване. Прякото застраховане включва (индивидуално) животозастраховане и общо застраховане, а социалното осигуряване включва социалната сигурност и свързаните със заетост социалноосигурителни схеми.					
Вид	Пряко застраховане		Презастраховане	Социално осигуряване	
			Застраховка, купена от застраховател, за да се защити от многобройни или изключително големи по размер обезщетения.	Притежателите на полици/получателите се задължават или насърчават да се осигуряват срещу непредвидени рискове чрез трета страна. Изпълнено е поне едно от следните условия: участието е задължително; схемата е колективна; и работодателят (и евентуално получателят) правят вноски.	
	Животозастраховане	Общо застраховане		Социална сигурност	Свързани със заетост социалноосигурителни схеми.
	Притежателите на полици правят редовни плащания към застрахователя, в замяна на които той гарантира да предостави на притежателя на полицата определена сума или анюитет на определена дата или по-рано.	Застраховка за покриване на рискове, като злополуки, заболяване, пожар и т.н.		Организирана от държавното управление чрез схеми за социална сигурност	Организирана от работодателите от името на техните наети лица и лицата на издръжка или от други от името на специфична група
				Социално осигурителни пенсии	Друга социална сигурност
					Свързани със заетост пенсии
					Други свързани със заетост социалноосигурителни схеми
Сектор/подсектор	Застрахователни (осигурителни) дружества	Застрахователни (осигурителни) дружества		Фондове за социална сигурност	Сектор на работодателите или застрахователни (осигурителни) дружества и пенсионни фондове

2.104 Подсектор S.128 не включва:

- а) институционални единици, които отговарят на всеки от двата критерия, изброени в параграф 2.117. Те се класифицират в подсектор S.1314.
- б) главни управления, които не са застрахователни (осигурителни) дружества, но които осъществяват надзор и управление на група, състояща се предимно от застрахователни (осигурителни) дружества. Те се класифицират в подсектор S.126.
- в) организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, обслужващи застрахователни (осигурителни) дружества, но които не са ангажирани с финансово посредничество. Те се класифицират в подсектор S.126.

Пенсионни фондове (S.129)

2.105 Определение: подсектор „Пенсионни фондове“ (S.129) се състои от всички финансови предприятия и квазикорпоративни предприятия, които са основно ангажирани с финансово посредничество като следствие от обединяване на социалните рискове и потребности на осигурените лица (социално осигуряване). Пенсионните фондове, като социалноосигурителни схеми, осигуряват доходи при пенсиониране и често — плащания при смърт и инвалидност.

2.106 Подсектор S.129 се състои само от тези социалноосигурителни пенсионни фондове, които са институционални единици, отделни от единиците, които са ги създали. Тези автономни фондове разполагат с независимост при вземането на решения и имат пълен набор от сметки. Неавтономните пенсионни фондове не са институционални единици и остават част от институционалната единица, която ги е създала.

2.107 Примери за участници в схеми на пенсионни фондове са наетите лица от едно предприятие или от група от предприятия, наетите лица от даден клон или в рамките на даден отрасъл, както и лицата с една и съща професия. Плащанията, включени в осигурителния договор, могат да бъдат:

- а) извършени след смъртта на осигуреното лице в полза на вдовец/вдовицата и децата му;
- б) извършени след пенсиониране; и
- в) извършени, след като осигуреното лице получи увреждане.

2.108 В някои държави всички тези видове рискове могат да бъдат осигурени както от животозастрахователни дружества, така и от пенсионни фондове. В други държави се изисква някои от тези видове рискове да се застраховат от животозастрахователни дружества. За разлика от животозастрахователните дружества пенсионните фондове са ограничени по закон до определени групи наети лица или самостоятелно заети лица.

2.109 Схемите на пенсионните фондове могат да бъдат организирани от работодателите или от държавното управление; те могат да бъдат организирани и от застрахователните (осигурителните) дружества от името на работодателите; или могат да бъдат създадени отделни институционални единици, които да държат и управляват активите, които ще бъдат използвани за пенсионните права и за разпределяне на пенсиите.

2.110 Подсектор S.129 не включва:

- а) институционални единици, които отговарят на всеки от двата критерия, изброени в 2.117. Те се класифицират в подсектор S.1314;
- б) главни управления, които не са застрахователни (осигурителни) дружества, но които осъществяват надзор и управление на група, състояща се предимно от застрахователни (осигурителни) дружества. Те се класифицират в подсектор S.126;
- в) организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, обслужващи застрахователни (осигурителни) дружества, но които не са ангажирани с финансово посредничество. Те се класифицират в подсектор S.126;

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ (S.13)

2.111 Определение: сектор „Държавно управление“ (S.13) включва институционални единици, които са непазарни производители, чиято продукция е предназначена за индивидуално и колективно потребление и която се финансира от задължителни плащания, извършвани от единици, принадлежащи към други сектори, и институционални единици, основно ангажирани с преразпределение на национален доход и имущество.

2.112 Институционалните единици, включени в сектор S.13, са например следните:

- а) единици на държавното управление, създадени съгласно законодателството с цел да упражняват правомощия над други единици в икономическата територия и които администрират и финансират група от дейности, като обикновено предоставят непазарни стоки и услуги в полза на обществеността;
- б) корпоративно предприятие или квазикорпоративно предприятие, което е единица на държавното управление, ако неговата продукция е главно непазарна, и е контролирано от държавна единица;
- в) организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица, които са непазарни производители и които се контролират от държавното управление;
- г) автономни пенсионни фондове, когато съществува законно задължение да се правят вноски и когато държавата управлява фондовете по отношение на определянето и одобряването на вноските и плащанията.

2.113 Сектор „Държавно управление“ се разделя на четири подсектора:

- а) централно държавно управление (S.1311);
- б) федерално държавно управление (S.1312);
- в) местно държавно управление (S.1313);
- г) фондове за социална сигурност (S.1314).

Централно държавно управление (без схемите за социална сигурност) (S.1311)

- 2.114 Определение: този подсектор включва всички административни звена на държавата и други централни структури, чиято компетентност се разпростира обикновено върху цялата икономическа територия, с изключение на управлението на фондовете за социална сигурност.

В подсектор S.1311 са включени тези организации с нестопанска цел, които са контролирани и от централното държавно управление и чиято компетентност се разпростира върху цялата икономическа територия.

Организациите за регулиране на пазара, които са изключително или основно дистрибутори на субсидии, се класифицират в S.1311. Организациите, които са изключително или основно ангажирани с покупка, държане и продажба на селскостопански или хранителни продукти, се класифицират в S.11.

Федерално държавно управление (без схемите за социална сигурност) (S.1312)

- 2.115 Определение: този подсектор се състои от държавното управление на федерално равнище, които са отделни институционални единици, упражняващи някои от функциите на държавата на ниво, което е по-ниско от това на централното държавно управление и по-високо от това на институционалните единици, съществуващи на местно ниво, с изключение на администрирането на фондовете за социална сигурност.

В подсектор S.1312 са включени тези организации с нестопанска цел, които са контролирани от федералното държавно управление и чиято компетентност се ограничава до икономическата територия на съответните области.

Местно държавно управление (без схемите за социална сигурност) (S.1313)

- 2.116 Определение: този подсектор включва тези видове държавна администрация, чиято компетентност се разпростира само върху местната част от икономическата територия, с изключение на местните структури на фондовете за социална сигурност.

В подсектор S.1313 са включени тези организации с нестопанска цел, които са контролирани от местното държавно управление и чиято компетентност се ограничава до икономическата територия на съответното местно управление.

Фондове за социална сигурност (S.1314)

- 2.117 Определение: подсектор „Фондове за социална сигурност“ включва всички централни, федерални и местни институционални единици, чиято основна

дейност е да предоставят социални плащания и които отговарят на всеки от следните два критерия:

- а) по закон или нормативен акт някои групи от населението са задължени да участват в схемата или да заплащат вноски; и
- б) държавното управление е отговорно за управлението на институцията по отношение на определянето или одобряването на вноските и плащанията, независимо от ролята му на надзорен орган или работодател.

Обикновено не съществува пряка връзка между размера на заплатената от дадено лице вноската и риска, на който е изложено това лице.

ДОМАКИНСТВА (S.14)

2.118 Определение: сектор „Домакинства“ (S.14) включва лица или групи лица в ролята им на потребители и на предприемачи, произвеждащи пазарни стоки и нефинансови и финансови услуги (пазарни производители), при условие че производството на стоки и услуги не се извършва от отделни субекти, разглеждани като квазикорпоративни предприятия. Това включва лица или групи лица в качеството им на производители на стоки и нефинансови услуги изключително за собствено крайно използване.

Домакинствата като потребители могат да бъдат определени като малки групи от хора, които обитават едно и също жилище, обединяват своите доходи и имущество и потребяват колективно някои видове стоки и услуги, основно жилище и храна.

Главните ресурси на домакинствата са следните:

- а) възнаграждения на наетите лица;
- б) доход от собственост;
- в) трансфери от други сектори;
- г) постъпления от реализацията на пазарни продукти; и
- д) условни постъпления от производството на продукти за собствено крайно използване.

2.119 Сектор „Домакинства“ включва:

- а) лица или групи лица, чиято основна функция е потребление;
- б) лица, които живеят постоянно в институции или общности, които имат малка или никаква независимост за действие или вземане на решения по икономически въпроси (например членове на религиозни ордени, живеещи в манастири, пациенти на продължително лечение в болници, затворници, излежаващи продължителни присъди, възрастни хора, живеещи постоянно в старчески домове). Тези лица се разглеждат като една институционална единица: едно домакинство;

- в) лица или групи лица, чиято основна функция е потребление и които произвеждат стоки и нефинансови услуги изключително за собствено крайно използване; в системата са включени само две категории услуги, които са произвеждани за собствено крайно потребление: услуги от собственици за обитавани от тях собствени жилища и битови услуги, предоставяни от платени наети лица;
- г) еднолични търговци и сдружения без юридически статут — различни от разглежданите като квазикорпоративни предприятия — които са пазарни производители;
- д) организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата, които нямат независим юридически статут или които имат такъв статут, но са с много малка значимост.

2.120 В ESA сектор „Домакинства“ се подразделя на следните подсектори:

- а) Работодатели (S.141) и лица, работещи за собствена сметка (S.142);
- б) Наети лица (S.143);
- в) Получатели на доход от собственост (S.1441);
- г) Получатели на пенсии (S.1442);
- д) Получатели на други трансфери (S.1443);

2.121 Домакинствата са разпределени към подсектори според категорията на най-големия доход (доход на работодател, възнаграждения на наетите лица и други) на домакинството като цяло. Когато в рамките на едно домакинство се получава повече от един доход от дадена категория, класификацията трябва да се базира на общия доход на домакинството в рамките на всяка категория.

Работодатели (и лица, работещи за собствена сметка) (S.141 и S.142)

2.122 Определение: подсектор „Работодатели и лица, работещи за собствена сметка“ се състои от групата домакинства, за които (смесеният) доход (B.3), получен от собствениците на домакински некорпоративни предприятия като резултат от тяхната дейност като производители на пазарни стоки и услуги, със или без платени наети лица, са най-големият доход за домакинството като цяло, дори ако той не възлиза на повече от половината от общия доход на домакинството.

Наети лица (S.143)

2.123 Определение: подсектор „Наети лица“ се състои от групата домакинства, за които доходът, произхождащ от възнаграждения на наетите лица (D.1), е най-големият източник на доход за домакинството като цяло.

Получатели на доход от собственост (S.1441)

- 2.124 Определение: подсектор „Получатели на доход от собственост“ се състои от групата домакинства, за които доходът от собственост (D.4) е най-големият източник на доход за домакинството като цяло.

Получатели на пенсии (S.1442)

- 2.125 Определение: подсектор „Получатели на пенсии“ се състои от групата домакинства, за които доходът, получен от пенсии, е най-големият източник на доход за домакинството като цяло.

Домакинствата, които се състоят от получатели на пенсии, са тези домакинства, чийто най-голям доход се състои от пенсии за прослужено време или други пенсии, включително пенсии от предходни работодатели.

Получатели на други трансфери (S.1443)

- 2.126 Определение: подсектор „Получатели на други трансфери“ се състои от групата домакинства, за които доходът, получен от други текущи трансфери, е най-големият източник на доход за домакинството като цяло.

Другите текущи трансфери са всички текущи трансфери, които са различни от доход от собственост, пенсии и доход на лица, които живеят постоянно в институции или общности.

- 2.127 Ако не съществува информация за относителния дял на източниците на доход на домакинството като цяло, за класифицирането се използва доходът на главата на семейството. Главата на семейството на едно домакинство е лицето с най-големи доход. Ако тази информация не е достъпна, доходът на лицето, което твърди, че е главата на семейството, се използва за класифицирането домакинствата на подсектори.

- 2.128 Могат да се използват и други критерии за разделяне на домакинствата на подсектори, например разбивка на домакинствата предприемачи по дейности: селскостопански домакинства, неселскостопански домакинства.

ОРГАНИЗАЦИИ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ, ОБСЛУЖВАЩИ ДОМАКИНСТВОТА (S.15)

- 2.129 Определение: сектор „Организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата“ (ОНЦОД) (S.15) се състои от организациите с нестопанска цел, които са отделни юридически лица, които обслужват домакинства и които са частни непазарни производители. Техните основни ресурси са доброволни парични вноски или вноски в натура от домакинства в качеството им на потребители, от плащания, извършени от държавното управление, и от доход от собственост.

- 2.1302 Когато тези институции не са много значими по обем, те не се включват в сектор ОНЦОД, а в сектор „Домакинства“, тъй като техните операции са неразделна част от единиците в този сектор (S.14). Непазарните ОНЦОД, контролирани от държавното управление, се класифицират в сектор „Държавно управление“.

Сектор „ОНЦОД“ включва следните основни видове ОНЦОД, които предоставят непазарни стоки и услуги на домакинствата, например:

- а) професъзи, професионални или научни общества, асоциации на потребителите, политически партии, църкви или религиозни общества (включително и тези, които са финансирани, но не са под контрола на държавното управление), както и обществени, културни, развлекателни и спортни клубове; и
- б) благотворителни, подкрепящи и подпомагащи организации, които са финансирани с доброволни парични вноски или вноски в натура от други институционални единици.

Секторът S.15 включва благотворителни, подкрепящи и подпомагащи структури, обслужващи нерезидентни единици, и изключва единици, за които членството дава права върху предварително определени стоки и услуги.

СЕКТОР „ОСТАНАЛ СВЯТ“ (S.2)

- 2.131 Определение: сектор „Останал свят“ (S.2) е групировка от единици без никакви характерни функции и ресурси; тя се състои от нерезидентни единици дотолкова, доколкото те са ангажирани в операции с резидентни институционални единици или имат други икономически връзки с резидентни единици. Неговите сметки осигуряват общ поглед на икономическите връзки, свързващи националната икономика с останалия свят. В него се включват институциите на ЕС и международните организации.
- 2.132 Въпреки че сектор „Останал свят“ не е сектор, за който трябва да се поддържа пълен набор от сметки, е уместно той да се разглежда като отделен сектор. Секторите се получават чрез дезагрегиране на сектор „Общо за икономиката“, за да се получат по-хомогенни групи от резидентни институционални единици, които имат подобно икономическо поведение, цели и функции. Това не се отнася за сектор „Останал свят“: за него се отчитат операциите и другите потоци на нефинансовите и финансовите предприятия, организациите с нестопанска цел, домакинствата и държавното управление с нерезидентни институционални единици, както и други икономически връзки между резиденти и нерезиденти, например вземания от резиденти към нерезиденти.
- 2.133 Сметките за сектор „Останал свят“ включват само операциите, извършвани между резидентни институционални единици и нерезидентни единици със следните изключения:
- а) транспортните услуги (до границата на държавата на износ), предоставяни от резидентни единици по отношение на стоки за внос, са отразени в сметките на сектор „Останал свят“ с внос FOB, въпреки че са произведени от резидентни единици;
 - б) операциите с чуждестранни активи между резиденти, които принадлежат към различни сектори на националната икономика, са показани в подробните финансови сметки на сектор „Останал свят“. Тези операции не засягат финансовата позиция на държавата спрямо сектор „Останал

свят“; те засягат финансовите отношения на отделни сектори със сектор „Останал свят“;

- в) операциите с пасивите на държавата между нерезиденти, които принадлежат към различни географски зони, са показани в географската разбивка на сметките на сектор „Останал свят“. Макар че тези операции не влияят на общите задължения на държавата към сектор „Останал свят“, те оказват въздействие върху задълженията ѝ към различни части на света.

2.134 Сектор „Останал свят“ (S.2) се подразделя на:

- а) Държави-членки и институции и органи на ЕС (S.21):
 - 1. държави-членки на ЕС (S.211);
 - 2. институции и органи на ЕС (S.212);
- б) държави, които не са членки на ЕС, и нерезидентни в ЕС международни организации (S.22).

СЕКТОРНА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРОИЗВОДСТВЕНИТЕ ЕДИНИЦИ ЗА ГЛАВНИТЕ СТАНДАРТНИ ПРАВНИ ФОРМИ НА СОБСТВЕНОСТ

2.135 Следният преглед и параграфи 2.94—2.101 обобщават принципите, на които се основава класификацията на производствените единици по сектори, като се използва стандартна терминология за описване на основните видове институции.

2.136 Частните и държавните корпоративни предприятия, които са пазарни производители, се класифицират, както следва:

- а) тези, които са основно ангажирани с производство на стоки и нефинансови услуги: в сектор S.11 „Нефинансови предприятия“;
- б) тези, които са основно ангажирани с финансово посредничество и спомагателни финансови дейности: в сектор S.12 „Финансови предприятия“.

2.137 Кооперациите и сдруженията, които са признати за независими юридически лица и които са пазарни производители, се класифицират, както следва:

- а) тези, които са основно ангажирани с производство на стоки и нефинансови услуги: в сектор S.11 „Нефинансови предприятия“;
- б) тези, които са основно ангажирани с финансово посредничество и спомагателни финансови дейности: в сектор S.12 „Финансови предприятия“.

2.138 Държавните производители, които по силата на специално законодателство са признати за независими юридически лица и които са пазарни производители, се класифицират, както следва:

- а) тези, които са основно ангажирани с производство на стоки и нефинансови услуги: в сектор S.11 „Нефинансови предприятия“;
 - б) тези, които са основно ангажирани с финансово посредничество и спомагателни финансови дейности: в сектор S.12 „Финансови предприятия“.
- 2.139 Държавните производители, които не са признати за независими юридически лица и които са пазарни производители, се класифицират, както следва:
- а) ако са квазикорпоративни предприятия:
 - 1. тези, които са основно ангажирани с производство на стоки и нефинансови услуги: в сектор S.11 „Нефинансови предприятия“;
 - 2. тези, които са основно ангажирани с финансово посредничество и спомагателни финансови дейности: в сектор S.12 „Финансови предприятия“.
 - б) Ако не са квазикорпоративни предприятия: в сектор S.13 „Държавно управление“, тъй като те остават неразделна част от единиците, които ги контролират.
- 2.140 Организации с нестопанска цел (асоциации, фондации), които са признати за независими юридически лица, се класифицират, както следва:
- а) тези, които са пазарни производители и са основно ангажирани с производството на стоки и нефинансови услуги: в сектор S.11 „Нефинансови предприятия“;
 - б) тези, които са основно ангажирани с финансово посредничество и спомагателни финансови дейности: в сектор S.12 „Финансови предприятия“;
 - в) тези, които са непазарни производители:
 - 1. в сектор S.13 „Държавно управление“, ако са държавни производители, контролирани от държавното управление;
 - 2. в сектор S.15 „Организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата“, ако са частни производители.
- 2.141 Едноличните търговци и сдружения, които не са признати като независими юридически лица и които са пазарни производители, се класифицират, както следва:
- а) ако са квазикорпоративни предприятия:
 - 1. тези, които са основно ангажирани с производство на стоки и нефинансови услуги: в сектор S.11 „Нефинансови предприятия“;

2. тези, които са основно ангажирани с финансово посредничество и спомагателни финансови дейности, в сектор S.12 „Финансови предприятия“;

б) ако не са квазикорпоративни предприятия, те се класифицират в сектор S.14 „Домакинства“.

2.142 Главните управления се класифицират, както следва:

а) в сектор S.11 „Нефинансови предприятия“, ако преобладаващият вид дейност на групата корпоративни предприятия, които са пазарни производители, като цяло е производство на стоки и нефинансови услуги (вж. параграф 2.23, буква д);

б) в сектор S.12 „Финансови предприятия“, ако преобладаващият вид дейност на групата корпоративни предприятия като цяло е финансово посредничество (вж. параграф 2.40, буква д).

Холдинговите дружества, които държат активи на група от дъщерни дружества, винаги се разглеждат като финансови предприятия. Холдинговите дружества държат активите на група дружества, но не извършват никакви управленски дейности по отношение на групата.

2.143 Таблица 2.5 показва в схематичен вид различните случаи, изброени по-горе.

Таблица 2.5 — Класификация на производствените единици по сектори за главните стандартни правни форми на собственост

Вид производител		Пазарни производители (стоки и нефинансови услуги)	Пазарни производители (финансово посредничество)	Други непазарни производители	
Стандартно правно основание					
Частни и държавни предприятия		S.11 „Нефинансови предприятия“	S.12 „Финансови предприятия“	Държавни производители	Частни производители
Кооперации и сдружения, признати за независими юридически лица		S.11 „Нефинансови предприятия“	S.12 „Финансови предприятия“		
Държавни производители, които по силата на специално законодателство са признати за независими юридически лица		S.11 „Нефинансови предприятия“	S.12 „Финансови предприятия“		
Държавни производители, които не са признати за независими юридически лица	С характеристики на квазикорпоративни предприятия	S.11 „Нефинансови предприятия“	S.12 „Финансови предприятия“	S.13 „Държавно управление“	
	Останалите				

Организации с нестопанска цел, признати за независими юридически лица		S.11 „Нефинансови предприятия“	S.12 „Финансови предприятия“	S.13 „Държавно управление“	
Сдружения, които не са признати за независими юридически лица	С характеристики на квазикорпоративни предприятия	S.11 „Нефинансови предприятия“	S.12 „Финансови предприятия“	S.13 „Държавно управление“	S.15 „Организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата“
	Останалите	S.14 „Домакинства“	S.14 „Домакинства“		
Еднолични търговци					
Главни управления, като преобладаващата част от дейността на контролираната от тях група от корпоративни предприятия е производството на	Стоки и нефинансови услуги	S.11 „Нефинансови предприятия“			
	Финансови услуги		S.12 „Финансови предприятия“		

МЕСТНИ ЕДИНИЦИ ПО ВИДОВЕ ДЕЙНОСТ И ПО ОТРАСЛИ

2.144 Повечето институционални единици, произвеждащи стоки и услуги, са ангажирани в осъществяването на много дейности едновременно. Те могат да извършват една основна дейност, няколко второстепенни и спомагателни дейности.

2.145 Дадена дейност се извършва, когато се комбинират ресурси, като оборудване, труд, техники за производство, информационни мрежи или продукти, което води до създаването на специфични стоки или услуги. Една дейност се характеризира с вложени ресурси, производствен процес и продукцията.

Дейностите могат да бъдат определени според конкретното ниво в NACE Rev. 2 (Статистическа класификация на икономическите дейности в Европейския съюз).

2.146 В случай че дадена единица извършва повече от една дейност, всички дейности, които не са спомагателни дейности (вж. глава 3, параграф 3.12), се степенуват според брутната добавена стойност. Въз основа на по-големия дял на брутна добавена стойност може да се направи разграничение между основна и второстепенна дейност.

2.147 С цел анализиране на потоците, възникващи при производствения процес, както и при използването на стоки и услуги, е необходимо да се изберат единици, които да подчертават връзките от технико-икономически тип. Това изискване означава, че институционалните единици трябва да се подразделят на по-малки и по-хомогенни единици по отношение на вида производство. Местните единици по видове дейност целят да отговорят на това изискване, следвайки оперативен подход.

Местна единица по видове дейност

2.148 Определение: местната единица по видове дейност (местна ЕВД) е част от дадена единица по видове дейност, която съответства на местната единица. Местната ЕВД се нарича поделение в SNA и ISIC Rev. 4. ЕВД включва всички части на една институционална единица в качеството си на производител, допринасящ за извършването на дейност на ниво клас (ниво от 4 цифри) на NACE Rev.2, и съответства на едно или повече оперативни подразделения на институционалната единица. Информационната система на институционалната единица трябва да бъде в състояние да определя или изчислява за всяка местна ЕВД поне стойността на продукцията, междинното потребление, възнагражденията на наетите лица, опериращия излишък, заетостта и брутното образуване на основен капитал.

Местната единица е институционална единица, произвеждаща стоки или услуги, разположена на определено географско място.

Местната ЕВД може да съответства на институционална единица като производител; от друга страна, тя никога не може да принадлежи на две различни институционални единици.

- 2.149 В случай че дадена институционална единица, произвеждаща стоки или услуги, има основна дейност, както и една или няколко второстепенни дейности, тя се подразделя на същият брой ЕВД, като второстепенните дейности се класифицират в рубрики, различни от тези на основната дейност. Спомагателните дейности не се отделят от основната или второстепенните дейности. Но тези ЕВД, които се отнасят към определена рубрика на класификационната система, могат да произвеждат продукти извън хомогенната група поради второстепенните дейности, с които те са свързани и които не могат да бъдат идентифицирани отделно според наличните счетоводни документи. Следователно една ЕВД може да извършва една или повече второстепенни дейности.

Отрасъл

- 2.150 Определение: отрасълът се състои от група местни ЕВД, които са ангажирани с един и същ или сходен вид дейност. На най-детайлизирано ниво на класификацията отрасълът се състои от всички местни ЕВД, които спадат към един единствен клас (ниво от 4 цифри) на NACE rev.2. и които следователно са ангажирани със същата дейност, както е определено в NACE rev.2.

Отраслите включват както местни ЕВД, произвеждащи пазарни стоки и услуги, така и местни ЕВД, произвеждащи непазарни стоки и услуги. Отрасълът по дефиниция се състои от група местни ЕВД, ангажирани с един и същ вид производствена дейност, независимо от това дали институционалните единици, към които те принадлежат, произвеждат пазарна или непазарна продукция.

- 2.151 Отраслите се класифицират в три категории:
- а) отрасли, произвеждащи пазарни стоки и услуги (пазарни отрасли) и стоки и услуги за собствено крайно използване; услуги за собствено крайно използване са жилищните услуги, предоставени от собственици на собствени жилища, и домашни услуги, предоставени от платен персонал;
 - б) отрасли, произвеждащи непазарни стоки и услуги на държавното управление: непазарни отрасли на държавното управление;
 - в) отрасли, произвеждащи непазарни стоки и услуги на организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата: непазарни отрасли на организации с нестопанска цел, обслужващи домакинствата.

Класификация на отраслите

- 2.152 Класификацията, която се използва за групиране на местните ЕВД по отрасли, е NACE Rev. 2.

Единици за хомогенно производство и хомогенни браншове

- 2.153 За анализ на производствения процес най-подходящата единица е единицата за хомогенно производство. Тя има една дейност, определена чрез вложените ресурси, процеса на производство и продукцията.

Единица за хомогенно производство

- 2.154 Определение: единицата за хомогенно производство извършва една дейност, която се идентифицира чрез вложените ресурси, процеса на производство и продукцията. Продуктите, които съставляват вложените ресурси и продукцията, сами по себе си се различават по физическите си характеристики, степента на преработка и прилаганата производствена техника. Те могат да се класифицират според класификацията на продуктите (Класификация на продуктите по дейности — КПД). КПД е продуктова класификация, чиито елементи са структурирани според критерия за отраслов произход, определен в NACE Rev. 2.

Хомогенен бранш

- 2.155 Определение: хомогенният бранш се състои от групировка на единици за хомогенно производство. Съвкупността от дейности, обхванати от хомогенен бранш, се определят съгласно класификация на продуктите. Хомогенният бранш произвежда единствено тези стоки или услуги, които са посочени в класификацията.
- 2.156 Хомогенните браншове са единици, разработени за икономически анализ. Единиците за хомогенно производство обикновено не могат да бъдат пряко наблюдавани; събраните от единиците данни, които се използват в статистическите изследвания, трябва да бъдат прегрупирани за съставянето на хомогенни браншове.